

Regionrådet for Mosseregionen

Sakspapir

SAKSGANG

Saksbeh. RAK MBA Saksansv. Kine Marie Bangsund	Arkiv	Arkivsaknr. 20/2088
---	--------------	-------------------------------

Høring av regional planstrategi - Veien til et bærekraftig Viken

Regionrådets vedtak:

Regionrådet anbefaler kommunene å slutte seg til følgende vedtak:

Forslag til planstrategi for Viken fremstår som kunnskapsbasert og konsekvent i forhold til oppfølging av FNs bærekraftsmål, og kommunen støtter de foreslåtte utviklingsmålene i planstrategien. Det er foreslått grep og prioritert planer som bidrar til å sikre en helhetlig og bærekraftig samfunnsutvikling.

Det er avgjørende at samhandlingen med kommunene utvikles for å gjøre det mulig å iverksette ønskede tiltak og nå målene. Det vises for øvrig til vurderingene i saksutredningen.

Rådmannens forslag til vedtak:

Regionrådet anbefaler kommunene å slutte seg til følgende vedtak:

Forslag til planstrategi for Viken fremstår som kunnskapsbasert og konsekvent i forhold til oppfølging av FNs bærekraftsmål, og kommunen støtter de foreslåtte utviklingsmålene i planstrategien. Det er foreslått grep og prioritert planer som bidrar til å sikre en helhetlig og bærekraftig samfunnsutvikling.

Det er avgjørende at samhandlingen med kommunene utvikles for å gjøre det mulig å iverksette ønskede tiltak og nå målene. Det vises for øvrig til vurderingene i saksutredningen.

Bakgrunn for saken og historikk:

Forslag til regional planstrategi for Viken er lagt ut på høring med høringsfrist 25. september 2020.

Om Viken:

Viken har et samlet areal på 24 593 km², og er landets sjette største fylke i utstrekning. Per 1. januar 2020 hadde de 51 kommunene som Viken består av, et samlet folketall på 1 241 165. Viken er landets mest folkerike fylke, og har hatt en rask befolkningsvekst de siste ti årene. Et stort landareal i Viken er i dag vernet. Nesten halvparten av det vernede arealet er nasjonalparker, som også omfatter områder under vann.

Viken er landets største jordbruksfylke, og hadde i 2018 et jordbruksareal på 2 025 000 dekar, 9,5 prosent av landarealet. Tjenesteyting er den dominerende næringen, og står for mer enn 90 prosent av verdiskapingen i fylket.

Saksopplysninger:

Regional planstrategi er den sentrale prosessen for utforming av nye mål og strategier for vikensamfunnet og Viken fylkeskommune. Regional planstrategi er det viktigste overordnede

politiske styringsverktøy for samfunnsutviklingen, og den bestemmer hvilke regionale planer som skal utarbeides.

Regional planstrategi er det eneste lovpålagte dokumentet for planlegging på regionalt nivå etter plan- og bygningsloven (pbl. §7-1). Det er fylkestinget i Viken som vedtar regional planstrategi. Fylkestinget i Viken vedtok 12. desember 2019 at FNs bærekraftsmål skal danne rammen og premissene for regional planstrategi.

Planstrategien redegjør for regionale utviklingstrekk, fastsetter langsiktige samfunns mål og prioriterer hvilke spørsmål vikensamfunnet skal behandle i videre regional planlegging. Hensikten er å få alle gode krefter til å sette en felles kurs for utviklingen i fylket.

Kunnskapsgrunnlaget for regional planstrategi består av både interne og eksterne analyser. Hovedrapporten heter «Vi i Viken». Den bygger på et omfattende tallmateriale, som er samlet i Viken fylkeskommunes statistikkbank. Statistikkbanken er organisert etter FNs 17 bærekraftsmål og oppdateres fortløpende. Tallmaterialet er brutt ned på lavest mulig geografisk nivå, og er åpent og tilgjengelig for alle.

Gjennom prosessen med regional planstrategi har Viken utformet fem langsiktige utviklingsmål;

- Natur, klima og planetens tålegrense
- God livskvalitet og like muligheter
- Grønn og rettferdig verdiskaping
- Omstilling og tillit
- Sammen skaper vi Viken

Utviklingsmålene er i tråd med det overordnede formålet i 2030-agendaen: Å sikre bærekraft for mennesker og planeten innen år 2030. Økonomi, ulikhet og miljø påvirker hverandre gjensidig. Verdens klima- og miljøsystemer svekkes på en måte som kan være en trussel for fremtidig samfunnsliv. Denne kunnskapen gjør at det er naturlig for Viken å legge planetens tålegrense til grunn for sitt arbeid. Klima, natur og miljø er en forutsetning for å nå både de sosiale og økonomiske bærekraftsmålene.

I tillegg til utviklingsmålene har Viken lagt vekt på de seks innsatsområdene som FN har pekt på som vesentlige for å kunne oppnå en bærekraftig utvikling:

- 1: Livskvalitet, velferd og like muligheter
- 2: Bærekraftig og rettferdig økonomisk system
- 3: Bærekraftig arealbruk, matproduksjon og ernæring
- 4: Redusert klimagassutslipp og energiomlegging
- 5: Helhetlig by- og stedsutvikling
- 6: Miljø, økosystem og biologisk mangfold

Viken har utarbeidet flere mål for hvert av innsatsområdene.

De fem langsiktige utviklingsmålene handler om hvordan Viken skal bli et bærekraftig samfunn, og hvordan Viken kan bidra til å nå de 17 bærekraftsmålene i agenda 2030. Innsatsområdene beskriver hvilke utfordringer og mål som må ses i sammenheng for at Viken skal bli et bærekraftig samfunn.

Prinsipper for plansystemet

Følgende prinsipper ligger til grunn for plansystemet i Viken:

- Plansystemet skal legge FNs bærekraftsmål til grunn og ha tydelig kobling til langsiktige utviklingsmål og mål for innsatsområdene.
- Plansystemet skal fremme et helhetlig perspektiv, herunder tverrfaglighet og samhandling mellom og på tvers av fagområder, forvaltningsnivåer og interesser.
- Regional planlegging skal være kunnskapsbasert.
- Plansystemet skal være partnerskapsbasert.

- Plansystemet skal ta hensyn til regionale forskjeller og fortrinn.

Noen temaer er så viktige at de må veie tungt i alt utviklingsarbeid som følger av regional planstrategi. Klima og miljø, folkehelse og samarbeid er tverrgående temaer som skal inkluderes i alle de regionale planene.

Det foreslås tre nye regionale planer:

- Økt livskvalitet, deltakelse og likeverd
- Kompetanse og verdiskaping
- Areal og mobilitet

Arbeidet med de regionale planene skal starte opp samtidig, og utarbeidelse av planprogram må gjøres etter ensartet metodikk. Dette vil legge til rette for at alle samfunnsaktører har ressurser til å bidra i det videre arbeidet, og at sammenhengen mellom planene ivaretas. Hvordan de tverrgående temaene – klima og miljø, folkehelse og samarbeid – skal ivaretas, er en viktig del av denne prosessen. De tre planene vil erstatte fylkesplan for Østfold, som ikke er foreslått videreført.

Modell som viser langsiktige utviklingsmål, innsatsområder og regionale planer, partnerskap og temastrategier.

Intern og ekstern medvirkning:

Demokrati og ytringsfrihet er grunnleggende for utviklingen av Viken.

For å komme frem til felles forståelse av fylkets utfordringer og muligheter, har det vært viktig med godt samarbeid og god dialog med vikensamfunnet.

På tross av Covid 19 situasjonen er det gjennomført 59 møter med Viken-samfunnet. Ved hjelp av digitale verktøy har det vært en bred involveringsprosess i perioden med nasjonale restriksjoner, og det er samlet over 1500 innspill til planstrategien. En intern referansegruppe

samt en ekstern referansegruppe med deltakere fra blant annet regional stat, kommunesektor, interesseorganisasjoner, forskning og utviklingssektoren, arbeidslivets parter, frivillighet og brukerråd, har bidratt i arbeidet. Barn og unge har blitt involvert gjennom besøk på ulike barneskoler og innspill fra ungdomsråd.

Viken forutsetter at kommunene samarbeider gjennom regionråd, og denne felles saken om høringsuttalelse til regional planstrategi behandles nå i regionrådet for mosseregionen.

Vurdering:

Planstrategien er utformet som en overordnet plan i seg selv, og i høringsteksten er det skrevet at regional planstrategi er den sentrale prosessen for utforming av nye mål og strategier for vikensamfunnet og Viken fylkeskommune, og at regional planstrategi er det viktigste overordnede politiske styringsverktøy for samfunnsutviklingen.

Dette innebærer en vesentlig endring i forhold til plansystemet for gamle Østfold, og planstrategien vil sammen med de tre nye regionale planene, erstatte fylkesplan for Østfold som overordnet regionalt styringsdokument. Det fremgår ikke klart av dokumentene om fylkesplan for Østfold utgår ved vedtak av planstrategien, eller om denne utgår ved vedtak av de tre planlagte regionale planene, og dette bør tydeliggjøres i plandokumentene.

Vi er veldig positive til hvordan Viken har jobbet systematisk med FNs bærekraftsmål og innhenting av kunnskap direkte tilknyttet bærekraftsmålene. Kunnskapsgrunnet er tilgjengelig og godt formidlet, og statistikkbanken og rapporten «Vi i Viken» oppleves som svært nyttig også i kommunenes planleggingsarbeid.

Målstrukturen og modellen for utviklingsmål, innsatsområder og prioriterte planer er vanskelig å lese, og man bør jobbe med presentasjonen og forklaring av dette slik at det blir enkelt for alle å forstå hovedmålene i planen.

Det er avgjørende at samhandlingen med kommunene utvikles for å gjøre det mulig å iverksette ønskede tiltak og nå målene. Plansamarbeidet med Osloregionen som funksjonell hovedstadsregion er også viktig for å nå planstrategiens ambisiøse mål på mange områder, herunder innen verdiskaping og kompetanse, klima og samferdsel.

Planstrategien er tydelig på sin prioritering av planer, og hvilke tverrfaglige innsatsområder og tema som hver plan skal ivareta, og vi er positive til parallell igangsetting av de tre planene for; Økt livskvalitet, deltakelse og likeverd, Kompetanse og verdiskaping og Areal og mobilitet.

Vi er imidlertid usikre på om de tre planene ivaretar Vikens svært ambisiøse klimamål, og ber om at det vurderes en egen plan for å ivareta klima- og miljøsatsingen.

Økonomiske konsekvenser:

Ingen direkte konsekvenser for kommunenes økonomi. Bærekraftig økonomisk utvikling i vikensamfunnet vil ha stor betydning for kommunenes økonomi på sikt.

Oppsummering/konklusjon:

Forslag til planstrategi for Viken fremstår som kunnskapsbasert og konsekvent i forhold til oppfølging av FNs bærekraftsmål, og kommunen støtter de foreslåtte utviklingsmålene i planstrategien. Det er foreslått grep og prioriterte planer som bidrar til å sikre en helhetlig og bærekraftig samfunnsutvikling.

Det er avgjørende at samhandlingen med kommunene utvikles for å gjøre det mulig å iverksette ønskede tiltak og nå målene..

Målstrukturen med utviklingsmål og innsatsområder med egne undermål er presentert på en komplisert måte og bør forenkles.

Vedlegg:
Høringsutkast til regional planstrategi 2020-2024, Veien til et bærekraftig Viken